

ประกาศสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า

เรื่อง คู่มือการป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวม

โดยที่สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า มีความมุ่งมั่นในการบริหารจัดการให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ปลอดจากการทุจริตคอร์รัปชันทุกรูปแบบ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่สังคม และให้บุคลากรในสังกัดยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้เป็นไปด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์ สุจริต โดยเฉพาะการกระทำที่เอื้อผลประโยชน์ก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือผลประโยชน์ทับซ้อน

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า ได้จัดทำคู่มือป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวม เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันมิให้มีการประพฤติปฏิบัติในการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมการป้องกันและต่อต้านการทุจริต จึงขอประกาศใช้คู่มือดังกล่าว และขอให้บุคลากรในสังกัดสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

ประกาศ ณ วันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

(นางสาวพิมพ์ชนก วอนขอพร)

ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า

คู่มือการป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวม
(Conflict of Interest)
สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า

สำนักงานเลขาธิการกรม
สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า

คำนำ

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) โดยมีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ คือ ระดับคะแนนของดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index : CPI) สูงกว่าร้อยละ ๕๐ เพื่อมุ่งสู่ประเทศที่มีมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรม เป็นสังคมใหม่ที่ประชาชนไม่เพิกเฉยต่อการทุจริตทุกรูปแบบ และปัจจุบันการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency : ITA) ได้ถูกกำหนดเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการยกระดับให้การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐให้เป็น “มาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุก” ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑ เห็นชอบให้หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานให้ความสำคัญและเข้าร่วมการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ โดยใช้แนวทางและเครื่องมือการประเมินตามที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและนำเครื่องมือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐสู่การปฏิบัติให้เป็นกลไกที่จะป้องกันการทุจริต โดยเฉพาะการกระทำที่เอื้อผลประโยชน์ก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) ของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐ

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า จึงได้จัดทำคู่มือป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ การตระหนักถึงผลกระทบ แนวทางการป้องกันการทุจริต เพื่อเป็นที่ยึดถือและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ต่อไป

สารบัญ

	หน้า
๑. คำนิยามและแนวความคิดเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อนหรือการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวม	๑ - ๓
๒. มาตรการป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์ทับซ้อน	๓
๓. แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์ทับซ้อน	๔
๔. ช่องทางการร้องเรียน	๕
๕. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์ทับซ้อน	๕ - ๖

๑. คำนิยามและแนวความคิดเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน หรือการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวม

๑.๑ คำนิยาม

คำว่า Conflict of Interests มีความหมายหลายอย่าง เช่น “ผลประโยชน์ทับซ้อน” “ผลประโยชน์ขัดกัน” “ผลประโยชน์ขัดแย้ง” หรือ “ความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม” ความหมายเหล่านี้ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักคุณธรรม จริยธรรม และหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) โดยทั่วไปเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน จึงหมายถึงความทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์สาธารณะที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ กล่าวคือเป็นสถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลประโยชน์ส่วนตนอยู่และได้ใช้อิทธิพลตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนตัว โดยก่อให้เกิดผลเสียต่อผลประโยชน์ส่วนรวม มีหลากหลายรูปแบบไม่จำกัดว่าจะอยู่เฉพาะในรูปของตัวเงินหรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์อื่นๆ ที่ไม่ใช่ในรูปตัวเงินหรือทรัพย์สิน

ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) หรือการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ คือ สถานการณ์ที่บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งอันเป็นที่ไว้วางใจ เช่น ทนายความ นักการเมือง ผู้บริหาร หรือ ผู้อำนวยการของบริษัทเอกชน หรือ หน่วยงานรัฐ เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ทางวิชาชีพ (professional interests) อันส่งผลให้เกิดปัญหาที่เขาไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นกลาง/ไม่ลำเอียง ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นอาจส่งผลให้เกิดความไม่ไว้วางใจที่มีต่อบุคคลผู้นั้นว่าเขาจะสามารถปฏิบัติงานตามตำแหน่งให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมจริยธรรมได้มากน้อยเพียงใด ในภาษาไทยให้ความหมายไว้ ๓ ประการ คือ

- ๑) ความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม
- ๒) ผลประโยชน์ทับซ้อน
- ๓) ผลประโยชน์ขัดกัน

ความขัดแย้ง (Conflict) สถานการณ์ที่ขัดกัน ไม่ลงรอยเป็นเหตุการณ์อันเกิดขึ้น เมื่อบุคคลไม่สามารถตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นได้จากความไม่ลงรอยกันในเรื่องความคิดเห็น แนวทางปฏิบัติหรือผลประโยชน์

ผลประโยชน์ส่วนบุคคล (Private Interest) ผลตอบแทนที่บุคคลได้รับโดยเห็นว่ามีคุณค่าที่จะสนองตอบความต้องการของตนเองหรือของกลุ่มที่ตนเองเกี่ยวข้อง ผลประโยชน์เป็นสิ่งที่จูงใจให้คนเรามีพฤติกรรมต่างๆ เพื่อสนองความต้องการทั้งหลาย มี ๒ ประเภท คือ

๑) ผลประโยชน์ส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับเงิน (pecuniary) ไม่ได้เกี่ยวกับการได้มาซึ่งเงินทองเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวกับการเพิ่มพูนประโยชน์หรือปกป้องการสูญเสียของสิ่งที่มีอยู่แล้ว เช่น ที่ดิน หุ่น ตำแหน่งที่รับจากหน่วยงาน รวมถึงการได้มาซึ่งผลประโยชน์อื่นๆ ที่ไม่ได้อยู่ในรูปตัวเงิน เช่น สัมปทาน ส่วนลดของขัวญ หรือของที่แสดงน้ำใจไมตรีอื่น ๆ

๒) ผลประโยชน์ที่ไม่เกี่ยวกับเงิน (non-pecuniary) เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว หรือกิจกรรมทางสังคม วัฒนธรรมอื่นๆ เช่น สถาบันการศึกษา สมาคม ลัทธิ แนวคิด มักอยู่ในรูปความลำเอียง/อคติ/เลือกที่รักมักที่ชัง และมีข้อสังเกตว่าแม้แต่ความเชื่อ/ความคิดเห็นส่วนตัวก็จัดอยู่ในประเภทนี้

ผลประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) สิ่งใดก็ตามที่ทำให้
ประโยชน์สุขแก่กลุ่มบุคคลทั้งหลายในสังคม ผลประโยชน์สาธารณะยังหมายถึงหลักประโยชน์ต่อมวลสมาชิกในสังคม

ผลประโยชน์ทับซ้อน ได้มีหลายองค์การให้คำจำกัดความหมาย เช่น

สำนักงาน ก.พ. หมายถึง สถานการณ์หรือการกระทำของบุคคล (ไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง
ข้าราชการ พนักงานบริษัท ผู้บริหาร) มีผลประโยชน์ส่วนตนเข้ามาเกี่ยวข้อง จนส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจหรือ
การปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนั้น การกระทำดังกล่าวอาจเกิดขึ้นโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวทั้งเจตนาหรือไม่เจตนา
หรือบางเรื่องเป็นการปฏิบัติสืบทอดกันมาจนไม่เห็นว่าจะจะเป็นสิ่งผิดแต่อย่างใดพฤติกรรมเหล่านี้เป็นการกระทำความผิด
ทางจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐที่ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะ (ประโยชน์ของส่วนรวม) แต่กลับตัดสินใจ
ปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้อง

องค์การสากล หรือ Organization for Economic Cooperation and Development (OECD)
นิยามความหมายว่าเป็นความทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ทับซ้อน มี ๓ ประเภท คือ

๑) ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริง (actual) มีความทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน
และสาธารณะเกิดขึ้น

๒) ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เห็น (perceived & apparent) เป็นผลประโยชน์ทับซ้อนที่คนเห็น
ว่ามีแต่จริงๆ อาจไม่มีก็ได้ถ้าจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนประเภทนี้อย่างขาดประสิทธิภาพ ก็อาจนำมาซึ่งผลเสีย
ไม่น้อยกว่าการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริง ข้อนี้แสดงว่าเจ้าหน้าที่ไม่เพียงแต่จะต้องประพฤติตน
อย่างมีจริยธรรมเท่านั้นแต่ต้องทำให้คนอื่น ๆ รับรู้และเห็นด้วยว่าไม่ได้รับประโยชน์เช่นนั้นจริง

๓) ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เป็นไปได้ (potential) ผลประโยชน์ส่วนตนที่มีในปัจจุบันอาจจะทับ
ซ้อนกับผลประโยชน์สาธารณะได้ในอนาคต

**๑.๒ แนวความคิดแนวความคิดเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน หรือการขัดกันระหว่างผลประโยชน์
ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวม**

แนวคิดของวิชาการ ให้ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อนไว้ ๔ ประการ ดังนี้

(๑) ความหมายอย่างกว้างหมายถึงการปฏิบัติงานตามตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบต่อ
หน่วยงาน องค์การ หรือต่อส่วนรวมแต่ดำเนินการตัดสินใจปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเอง
ครอบครัว และพวกพ้อง

(๒) ผลประโยชน์ทับซ้อนสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในหน่วยงานภาครัฐ องค์กรธุรกิจ สถาบันการศึกษา
องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรวิชาชีพต่างๆ โดยสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในระดับนโยบายของชาติ หน่วยงานราชการ
และองค์กรในระดับท้องถิ่น ดังนั้นผลประโยชน์ทับซ้อนจึงมีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่ไม่กี่ร้อยบาทไปจนถึงนับหมื่น
ล้านบาท และในบางกรณีความเสียหายได้ปรากฏออกมาในรูปของที่เป็นวัตถุ แต่โดยรวมถึงผลประโยชน์มิใช่วัตถุอีกด้วย

(๓) ผลประโยชน์ทับซ้อนมิได้จำกัดเฉพาะผลประโยชน์ของบุคคลเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการมีอคติ
ในการตัดสินใจหรือดำเนินการอันมุ่งตอบสนองต่อผลประโยชน์ของหน่วยงานอีกหน่วยงานหนึ่งด้วย เช่น
การที่บุคคลดำรงตำแหน่งซ้อนกันทั้งสองหน่วยงาน อันก่อให้เกิดการทำบทบาทที่ขัดแย้งกัน และมีการใช้อำนาจ
หน้าที่ของหน่วยงานหนึ่งไปรับใช้ผลประโยชน์ของอีกหน่วยงานหนึ่ง

(๔) “การฉ้อราษฎร์บังหลวง” และ “การคอร์รัปชัน เชนนโยบาย” (Policy Corruption)
ต่างก็เป็นรูปแบบหนึ่งของผลประโยชน์ทับซ้อนเนื่องจากทั้งสองรูปแบบต่างเป็นการใช้ตำแหน่งหน้าที่สำหรับ
มุ่งตอบสนอง ต่อผลประโยชน์ส่วนตัวและ/หรือพรรคพวก

๑.๓ ประเภทของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม หรือผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interests) มีรูปแบบหรือลักษณะ ดังนี้

- (๑) การรับผลประโยชน์หรือของขวัญ คือ การรับของขวัญและความสะดวกสบายที่เกินความเหมาะสม และมีผลต่อบุคคลในการปฏิบัติงานในหน้าที่
- (๒) การแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน หรือการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อตนเองหรือบุคคลอื่น
- (๓) ใช้อิทธิพล เป็นการเรียกผลตอบแทนในการใช้อิทธิพลในตำแหน่งที่ส่งผลเป็นคุณแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอย่างไม่เป็นธรรม
- (๔) การใช้ข้อมูลลับของทางราชการ เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อตนเองหรือบุคคลอื่น
- (๕) การใช้ทรัพย์สินของทางราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตน
- (๖) การทำงานพิเศษ หรือการเป็นที่ปรึกษาและจ้างงานให้แก่ตนเอง เช่น การใช้ตำแหน่งสถานภาพการทำงาน สาธารณะในการเข้าไปเป็นลูกจ้างของภาคเอกชน หรือเป็นเจ้าของเอง รวมถึงการใช้เวลาและเครื่องมือของรัฐในการทำงานพิเศษภายนอกของตนเองหรือบุคคลอื่นที่ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงาน
- (๗) การทำกิจการหลังจากการพ้นตำแหน่งหน้าที่ ด้วยการแสวงหาผลประโยชน์จากหน่วยงานเดิมที่เคยปฏิบัติหน้าที่

๒. มาตรการป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์ทับซ้อน

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า โดยสำนักงานเลขานุการกรม ได้จัดประชุมการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๑ ร่วมกับกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสำนักงาน เพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในปฏิบัติงาน และอาจก่อให้เกิดการทุจริต ทั้งในรูปแบบของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์ทับซ้อน โดยผลการวิเคราะห์ ได้ดังนี้

๒.๑ ความเสี่ยงในการปฏิบัติงานของสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า เช่น

- ๑) กระบวนการบรรจุข้าราชการโดยการคัดเลือกจากบัญชีผู้สอบแข่งขันได้จากหน่วยงานอื่น
- ๒) กระบวนการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง
- ๓) กระบวนการเบิกจ่ายค่าเช่าบ้าน/เช่าซื้อเป็นเท็จ

๒.๒ แนวทางการป้องกันและแก้ไขการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์ทับซ้อน

๑) จัดทำคู่มือ/หลักเกณฑ์ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานและนำคู่มือ/หลักเกณฑ์มาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรในสังกัดสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า เพื่อป้องกันการขัดการระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม หรือผลประโยชน์ทับซ้อน

๒) จัดอบรม/สัมมนา/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นความเสี่ยงต่อการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์ทับซ้อน พร้อมสอดแทรกหลักคุณธรรมจริยธรรมและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๓) ทบทวนปรับปรุงกระบวนการงาน เพื่อป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์ทับซ้อน โดยบุคลากรสำนักงานฯ มีส่วนร่วมในการปรับปรุงขั้นตอน แนวทางปฏิบัติงาน ให้มีความถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสมต่อการนำไปปฏิบัติ ตลอดจนลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้มีความโปร่งใสตรวจสอบได้

๓. แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม หรือผลประโยชน์ทับซ้อน

๓.๑ สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า ได้มีประกาศเรื่อง “เจตจำนงการบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต” ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๐ โดยผู้บริหารได้ประกาศเจตนารมณ์จะบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตตามหลักธรรมาภิบาล ด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีคุณธรรม จริยธรรม พร้อมรับผิดชอบและแก้ไขเมื่อเกิดความผิดพลาด เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของสำนักงาน และได้แจ้งประกาศให้บุคลากรทราบโดยทั่วกัน

๓.๒ สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า ได้มีประกาศเรื่อง “มาตรการป้องกันการทุจริตและการรับสินบน” ลงวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ โดยให้ข้าราชการและบุคลากรทุกประเภทในสังกัดถือปฏิบัติด้วยความโปร่งใสพร้อมรับการตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดเวลาและไม่ละเลยหรือเพิกเฉยเมื่อพบเห็นการกระทำที่เข้าข่ายการทุจริตหรือการเรียกรับสินบนโดยถือเป็นหน้าที่ที่ต้องแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบได้ทราบ

๓.๓ บุคลากรในสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า ต้องปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกรณีการรับสินบน ดังนี้

๑) ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่รัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๓, ข้อ ๔, ข้อ ๕, และข้อ ๖ เกี่ยวกับการรับของขวัญหรือประโยชน์อื่นใด

๒) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๓, ข้อ ๕, ข้อ ๖, ข้อ ๗ และ ข้อ ๘ เกี่ยวกับการรับของขวัญหรือประโยชน์อื่นใด

๓) ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน กรณีการให้หรือรับของขวัญหรือผลประโยชน์อื่นใด ข้อ ๕, และข้อ ๖

๓.๔ ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรของสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า ให้ตระหนักถึงปัญหาและสิ่งที่จะเกิดขึ้นและวิธีการป้องกันการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม หรือผลประโยชน์ทับซ้อน

๑) การจัดทำคู่มือ/หลักเกณฑ์ปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า

๒) มีการจัดประชุม/สัมมนา/ฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน เพื่อให้เพิ่มความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นความเสี่ยงต่อการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม หรือผลประโยชน์ทับซ้อน รวมทั้งสอดแทรกหลักคุณธรรมจริยธรรมด้วย

๓) ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ในการสอดส่องดูแลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดอย่างเคร่งครัด และเป็นที่ปรึกษาให้กับบุคลากรเพื่อป้องกันมิให้เกิดการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม หรือผลประโยชน์ทับซ้อน

๔) มีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า รวมทั้งผลงานอื่นๆ ให้ประชาชนทราบ

๕) จัดให้มีช่องทางในการรับเรื่องร้องเรียนของบุคลากรของสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า ที่มีพฤติการณ์กรณีการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม หรือผลประโยชน์ทับซ้อน

๔. ช่องทางการร้องเรียน

ช่องทางการร้องเรียน ผู้ร้องเรียนสามารถส่งข้อร้องเรียนผ่านช่องทาง ดังนี้

(๑) ส่งจดหมาย หรือเอกสารร้องเรียน หรือยื่นข้อร้องเรียนด้วยตนเอง ได้ที่ฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานเลขาธิการกรม หรือกลุ่มคุ้มครองจริยธรรม เลขที่ ๕๖๓ ถนนนนทบุรี ตำบลบางกะสอ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐ โดยผู้ร้องเรียนสามารถขอรับแบบคำขอร้องเรียนได้ที่สำนักงานเลขาธิการกรม หรือดาวน์โหลดแบบคำขอร้องเรียนที่เว็บไซต์ www.tpsococ.go.th

(๒) ร้องเรียนผ่านเว็บไซต์ www.tpsococ.go.th หรือ e-mail: tpsococ_webmaster.tpsococ.go.th หรือ Facebook : Tpsococ หัวข้อ “รับเรื่องร้องเรียน”

(๓) ผู้รับฟังความคิดเห็นของสำนักงาน

(๔) สายด่วนรัฐบาล (GCC หรือ ๑๑๑๑)

(๕) ยื่นโดยตรงต่อผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า รองผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า ผู้อำนวยการกอง/ศูนย์

(๖) สื่ออื่น ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

ทั้งนี้ กระบวนการจัดการต่อข้อร้องเรียนของสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า ตามประกาศสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติการจัดการข้อร้องเรียน ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๒

๕. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม หรือผลประโยชน์ทับซ้อน

๕.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ (มาตรา ๖๓)

มาตรา ๖๓ รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุนและให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริต และประพฤติมิชอบในภาครัฐและเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริต และประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกัน เพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้านหรือชี้เบาะแส โดยได้รับการคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

๕.๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (มาตรา ๑๐๓)

มาตรา ๑๐๓ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคล นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย หรือกฎข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

บัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยอนุโลม

มาตรา ๑๐๓/๑ บรรดาความผิดที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ ให้ถือเป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย

๕.๓ ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม

มาตรา ๕ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือบุคคลอื่น ซึ่งเป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม แต่การใช้ตำแหน่งหน้าที่แทนหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์ของหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดอยู่มิให้ถือเป็นการกระทำตามมาตรานี้

การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวมตามวรรคหนึ่งด้วย

(๑) การกระทำที่เกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวมตามที่บทบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เว้นแต่ที่กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในพระบัญญัตินี้

(๒) การกำหนดนโยบายหรือการเสนอหรือให้ความเห็นขอร่างกฎหมายหรือร่างกฎซึ่งเอื้อประโยชน์เป็นการเฉพาะต่อกิจการที่ตน คู่สมรส บุตร หรือบิดามารดามีส่วนได้เสียเกินกว่าส่วนได้เสียตามปกติที่บุคคลทั่วไปมีอยู่ในกรณีที่เป็นนิติบุคคล การเป็นหุ้นส่วนหรือถือหุ้นส่วนเกินร้อยละห้าของนิติบุคคลนั้น ถือว่าเป็นการมีส่วนได้เสียเกินกว่าส่วนได้เสียปกติ เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแล

(๓) การใช้ข้อมูลภายในของรัฐที่ยังเป็นความลับอยู่ซึ่งตนได้รับหรือรู้จากการปฏิบัติราชการ การปฏิบัติหน้าที่ หรือการใช้อำนาจหน้าที่โดยทุจริต

(๔) การริเริ่ม เสนอ จัดทำ หรืออนุมัติโครงการของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐโดยทุจริต หรือเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อตนเองหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดโดยเฉพาะ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม

(๕) การใช้ทรัพย์สินของหน่วยงานที่ตนสังกัดหรือที่ตนปฏิบัติหน้าที่อยู่ไปเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่นเว้นแต่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมายหรือกฎ หรือทรัพย์สินนั้นมีราคาเล็กน้อย

มาตรา ๗ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรับของขวัญ ของที่ระลึก เงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่มีผู้มอบให้ในโอกาสที่เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติงานตามตำแหน่งหน้าที่ของตนหรือตามที่ได้รับมอบหมาย แม้ว่าผู้มอบจะระบุให้เป็นส่วนตัวก็ตาม เว้นแต่เป็นสิ่งที่อาจได้รับตามกฎหมายหรือกฎ หรือเป็นสิ่งที่ได้รับตามจำนวนที่สมควรตามปกติประเพณีนิยมในการปฏิบัติหน้าที่ หรือเป็นการรับการให้ในลักษณะให้แก่บุคคลทั่วไป หรือตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด

*****

บรรณานุกรม

- สำนักงาน ก.พ. (๒๕๕๘) ความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interests)
- คู่มือป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวมของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน
- องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) : ผลประโยชน์ทับซ้อน หรือการขัดกันของผลประโยชน์ (conflict of interest)